

KRITISKE ANALYSER

Af Henrik Herløv Lund, økonom og velfærdsforsker – cand.scient. adm.

www.henrikherloevlund.dk

herloevlund@mail.dk

Kommentar:^{1 2}

Produktivitetskommissionen: Endnu et neoliberalistisk inspireret angreb på velfærdsstaten?

Produktivitetskommissionen løsninger handler om mere liberalisering og stordrift i den private sektor og mere NPM i den offentlige sektor.

Problemer med produktiviteten.

Det er hævet over diskussion, at der ER problemer med produktiviteten i Danmark. Hvor timeproduktiviteten gennemsnitligt steg med 3,2 % om året fra 1975 – 1995, var stigningsraten faldet til blot 0,7 % i perioden 1995 – 2010.

Danmark er også i international sammenligning faldet bagud med hensyn til produktivitetstilvæksten. Hvor Danmark i perioden 1975 til 95 var godt med i produktivitetudvikling i forhold til sammenlignelige vestlige lande, var vi i perioden fra 1995 – 2010 dumpet ned i bunden i kraft af en væsentligt ringere produktivitetstilvækst.

Produktivitetskommissionen påpegning heraf er korrekt – om end ikke ny viden - og også så på andre områder har kommissionen korrekt peget på produktivetsproblemer, fx i den private servicesektor eller i uddannelsessektoren – problemer, som dog også har været længe kendte.

Men problemet med Produktivitetskommissionen er dens anbefalinger.

¹) Denne kommentar er bragt i "Arbejderen", fredag d. 03.01.2014

<http://www.arbejderen.dk/blog-indl%C3%A6g/henrik-herl%C3%B8v-lund/produktivitetskommissionen-endnu-et-angreb-p%C3%A5-velf%C3%A6rdsstaten>

Indeværende udgave er dog udvidet i forhold til originalen.

²) Kommentaren bygger på rapporten (115 s. : **Produktivitetskommission under liberalistisk Flag?**

www.henrikherloevlund.dk/Artikler/Produktivitetskommissionen-kritiskrapport.pdf

Liberalisering i den private sektor.

I den private sektor handler Produktivitetskommissionens anbefalinger overordnet set om at give markeds kræfterne fri gennem liberalisering, deregulering og fri markedsudvikling. De mest konkrete anbefalinger fra kommissionen indebærer fx, at planlovens bestemmelser om placering af nye butikker bør lempes væsentligt, således at etablering af nye "hypermærker" bliver muligt.

Kommissionen foreslår endvidere, at restriktioner på stordrift inden for lastbiltransport lempes, så meget større lastbiler på vejene muliggøres.

Kommissionens overordnede logik synes at være at begrænsninger på virksomhedernes økonomiske udvikling skal fjernes. Eller med andre ord: Et liberaliseringsprogram.

At virksomhedernes "frie" og uhæmmede udvikling så netop har ført til dannelse af store koncerner som har opnået markedsdominans og dermed kan tvinge danskerne til at betale alt for meget for varer og tjenester, synes ikke at tælle.

At denne markedsdominans bør brydes hører IKKE til kommissionens anbefalinger.

NPM i den offentlige sektor.

Hovedangrebsfeltet for Produktivitetskommissionen er dog den offentlige sektor – og dermed velfærdsstaten. Ifølge Kommissionen kan der hentes ikke mindre end 46 mia. kr – 10 % af udgifterne. Mere privatisering og udlicitering, øget marked og konkurrence, mere mål - og resultatstyring samt styrket ledelse og reduktion af fagforeningernes indflydelse – med andre New Public Management – er fremtrædende i Produktivitetskommissionens anbefalinger for den offentlige sektor

Det skal bl.a. ske gennem mere privatisering i den offentlige sektor, fx taler kommissionen for, at "Netværksservice, fx tog – og busdrift, postudbringning og taxikørsel skal sættes fri" - dvs. privatiseres gennem øget udbud og øget plads til private virksomheders udførelse af opgaverne.

Ligeledes taler kommissionen varmt for mere udlicitering af offentlige opgaver: "Undersøgelser tyder på, at udbud af opgaver rummer et uindfriet potentiale for produktivetsforbedringer i det offentlige til gavn for borgerne og for offentlige budgetter".

Endvidere er Produktivitetskommissionen fortalende for, at der skal anvendes endnu mere mål – og resultatstyring og målingskontrol i den offentlige sektor.

Den neoliberalistiske inspiration mærkes også i kommissionens seneste rapport om uddannelsessektoren, hvor den bl.a. argumenter for begrænsning af den frie og lige adgang til

uddannelse gennem indførelse af graduering af SU ”efter uddannelsers produktivitet” og for indførelse af brugerbetaling på videregående uddannelser.

Neoliberalisme og NPM - løsningen eller problemet?

Faldet i produktiviteten i Danmark er ellers sket i de seneste 20 år, hvor der netop HAR været ført neoliberalistisk inspireret økonomisk politik og hvor NPM i stigende grad er blevet indført i det offentlige.

Men Produktivitetskommissionen stiller sigende nok IKKE spørgsmålet om den neoliberalistiske favorisering af private virksomheder og forbrug er blevet en sovepude for investeringer og produktivitsudvikling i den private sektor og om NPM har været en hæmsko for produktivitsudviklingen den offentlige sektor?

NPM er fx ellers med rette blevet kritiseret for at medføre en kvælende bureaukratisering af den offentlige sektor.

Men Produktivitetskommissionens løsning er alligevel bare mere af det samme: Mere NPM, mere neoliberalisme.